

KÜLTEPE METİNLERİNDE GEÇEN KAPLAR

L. Gürkan GÖKÇEK

Kültepe metinleri üzerinde son yıllarda yapılan çalışmalar ile, Anadolu'nun bu ilk yazılı devri hakkında giderek daha fazla bilgi sahibi olmaktayız. Bu gün itibariyle 25000' in üzerinde ve genellikle ticarî muhtevalı olan yazılı belgelerden, kısmen sosyal ve siyasî hayata dair bilgiler de edinmek mümkün olmaktadır. Ancak, neşredilen tablet sayısının artmasına rağmen, hala bir anlam verilemeyen ya da tanımı tam olarak yapılamayan çok sayıda kelime ve ifadeler bulunmaktadır. Bu çalışmamızda, metinlerimizde, yiyecek ve içecek maksadıyla kullanılan kapları belirleyerek, bunların sözlük anlamlarını bir bütün halinde değerlendirmek suretiyle, bu konudaki mevcut problemlere nispeten ışık tutma amacındayız. Adını bildiğimiz kapların, hangi maddeden yapıldığı, ne kadar kapasitede ve ne değerde olduğu gibi sorulara yanıt vermeye çalışacağız.

Bir takım malzemelerin liste halinde gösterildiği ICK II, 344 ve Kt h/k 87, 6 no'lu metinler, bu konuda yapmış olduğumuz çalışmaya temel teşkil etmektedir. Benzer bir belge olan Kt c/k 1517'de, yine bu iki belgede geçen bazı kap adlarına rastlamaktayız.¹ Aynı belgede adı geçen ve anlamları bıçak "apšuhum", tabak "huruppum", kepçe "itqurum" ve kaşık "itqurum ša qātim" olan çeşitli mutfak malzemelerinin bulunması, aşağıda adı geçen kapların da, daha çok yemek pişirmek ve içecek için kullanılan kaplar olduğunu ortaya koymaktadır. Yaptığımız araştırmada, aynı amaçla kullanıldığını düşündüğümüz ve farklı metinlerden tespit edebildiğimiz diğer kapları da ele alarak, bunları, alfabetik olarak sıralayabiliriz.

¹ Söz konusu belgeler için bkz. Balkan, K.; OLZ 60, s. 160 vd. 1965.

Diqārum, haburrum, hutulum, hubkum, kāsūm, libbum, maslaqtum, mašqaltum, qablūtum, rībūm, ruqqum, samālūm, sappum, supannum, şurşuppum, šāhum, šannum šakirrum, zirum ve zuršum:

Diqārum:

ICK II, 344, 9 ve BIN IV, 118, 4'de² geçen *diqāru* adlı kabı, daha çok eski ve orta Babil dönemi belgelerinden tanımaktayız. Sumerce DUG ÚTUL ideogramıyla yazılan *diqārum*, lügatlerimizde “büyük çorba kâsesi” ve “hayvanların su içtiği tekne” şeklinde tanımlanmıştır.³ Bakır, bronz ve ahşaptan yapıldığı anlaşılan bu kabın, hali hazır bilgilerimize göre, sıvıların muhafaza edildiği, yaklaşık 2 kg. ağırlığında ve 1 ile 3 litre arasında değişen kapasiteye sahip olduğu anlaşılmaktadır.⁴ *Diqārum*, ICK II 344, 9-10'da: [x dí]-qá-*rum* ša 3 SĪLA, “3 litrelik X *diqārum* kabı” şeklinde geçerken, son satırları kırık ve muhtevası anlaşılamayan BIN IV, 118 no'lu belgenin 4. satırında ise, bir anlam verilemeyen *luhusinnum*, “kazan” olarak tanımlanan *zirum* ve “bir nesne” olarak değerlendirilen *iknizu* ile birlikte 4 adet olarak zikredilmiştir.⁵

Haburrum:

Burada ele aldığımız kaplar içerisinde, *hubūrum* telaffuzuyla da kaydedilen, *haburrum* ise, yalnızca Kt h/k 87, 9-10'da *sappum* adlı kap ile birlikte zikredilmektedir.⁶ İlgili ifade, 9 ha-bu-ra-a-tum ŠĀ.BA sà-pu-um ša na-aş-bi₄-tim, “kulplu *sappum* kabı dahil 9 adet *haburrum*” şeklindedir. *Hubūrum*'a, AHw s. 352 a'da “bira testisi” veya “bira küpü” karşılığı verilirken, kelime, CAD s. 220 a'da “tekne” ve “fiçi” olarak geçmektedir. Ancak, “bir tür şarap ve “bitki kökü” anlamında olan *habburu*⁷ ve “bir ağaç” karşılığı verilen *haburathu*⁸

² Bu metin için bkz. Bilgiç, E.; *Kapadokya Metinlerinde Geçen Yerli Appellatifler ve Bunların Eski Anadolu Dilleri İçerisindeki Yeri*, 1953, Ankara, s. 36 vd.

³ Bkz. CAD., s. 157b vd.; AHw, s. 172b vd.

⁴ El Amarna 22'de: 3 mana 40 şeçel; ARM 7, 8, 1'de: 1 SĪLA Ì di-qa-ra-tim; aynı metin 13, 3'de: 1 SĪLA DUG UTŪL yazılışıyla geçmektedir. Bkz. CAD., s. 158.

⁵ 10 lu-hu-si-ni si-ri-im 4 dí-qá-ra-tim 2 ik-nu-zi

⁶ Balkan, K.; a.g.e. s. 160.

⁷ CAD H s. 14b.

⁸ CAD H s. 22a.

kelimeleri dikkate alındığında, bu kabın “içki fıçısı” olarak karşılanması gerektiği kanaatindeyiz.

Hutulum:

ICK II, 344, 15’de 4 hu-tù-lá-tum ve Kt h/k 87, 16’da 5 hu-tù-lá-tum şeklinde geçen ve Geç Babil döneminde de rastlanan *hutulum* kelimesine ise, CAD H, s. 264b’de bir anlam verilmemiştir. Diğer taraftan bu kelime ile irtibatlı olduğunu düşündüğümüz *hutūlu* kelimesi ise, AHw, s. 362b’de şüpheli olarak “toprak” veya “çamur” olarak tanımlanırken, aynı kelime A Concise Dictionary of Akkadian, s. 123b’de “bir nesne” olarak karşılanmış fakat, kesin anlam verilmemiştir. Dercksen, bunun, bronz bir kap olabileceğini ifade etmiştir.⁹ Fakat bu nesnenin, şu andaki verilere göre hangi maddeden yapıldığı veya hangi amaçla kullanıldığına dair bir bilgi bulunmamakla birlikte, toprak veya çamur anlamında olan *hutūlu* kelimesinden hareketle, *hutulum*’un, kilden yapılmış bir kap olabileceği düşünülebilir.

Hubkum:

Dercksen tarafından metal bir kap olabileceği ifade edilen¹⁰ ve yine yalnızca Kt h/k 87, 12-13’de geçen bir başka kelime de *hubkum*’dur: 4 hu-ub-ku-ú ra-bi₄-ú-tum 4 hu-ub-ku-ú şa-hu-ru-tum, “4 büyük hubkum ve 4 küçük hubkum” şeklinde geçen bu nesnenin, kap olduğuna dair kesin bir bilgi bulunmamakta, ancak, metnin muhtevası, bunun bir kap olabileceği kanaatini uyandırmaktadır.

Kāsum:

Kültepe metinleri içerisinde ismi en çok zikredilen kaplardan biri ise, *kāsum*’dur. Nadir olarak Sumerce GAL ideogramıyla da kaydedilen *kāsum*’un, “kadeh” olduğu anlaşılmaktadır.¹¹ Nitekim CCT IV, 9b, 14-16’da: li-bi₄-kà lá-mu-num i-na kà-sí-im ù pá-šu-ri-im i-ma-ah-ri-a tù-uk-ta-ni, “sen benim önümdeki *kāsum* ve masayla beni

⁹ Dercksen, J.G.; *The Old Assyrian Copper Trade in Anatolia*, Nederlands Historisch-Archaeologisch Instituut te İstanbul, 1996, s. 236.

¹⁰ Dercksen; a.ge. s. 236.

¹¹ Bkz. Sugiyama, T.; *Eski Asur Ticaret Kolonileri Devri’nde Ticareti Yapılan Nadir Mallar*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997, s. 81 vd.

oyalyorsun"; Kt n/k 540, 18-19'da: i-na pá-šu-ri-im ù kà-sí-im ú-ba-i-šu, "masa ve kāsūm'da bozulduklar" ve kervan ticaretinin belirli kurallara bağlanması ile ilgili Kt n/k 794, 29-34'de:¹² a-na A-šur a-na ^dIM a-na er-šé-tim ù e-tá-me ša a-bi₄-šu / qá-sú i-ší / pa-šu-ur-šu ú ku-sí-šu i-ba-lá-kà-at ru¹⁷-qá¹⁷-am¹⁷ ù kà-sú ú-ma-li-ma, "Tanrı Aššur'a, Tanrı Adad'a, toprağa ve babasının ruhuna o el kaldırdı. Onun masası, onun tahtı tahrip oldu. Ruqqum'unu ve kāsūm'unu o doldurdu ve boşalttı" şeklinde mecazi anlamda kullanılan ifadeler, kāsūm'un "kadeh" olarak karşılanması hususunda bir tereddüt bırakmıyor. Metinlerimizden, kāsūm hakkında yeteri kadar bilgi edinilebilmektedir. Genellikle değerli madenlerden yapıldığına şahit olduğumuz kāsūm'un, aynı zamanda hediye ve dinî amaçla kullanıldığına şahit olmaktayız. Bu konuda TC III, 106, 7-9'da geçen: 1 kà-sú-um a-na İš-ha-ra ku-nu-ki-a Pu-šu-<ke>-en₆ ub-lá-ki-im, "Pušūken benim mührüm altında, tanrıça İšhara¹³ için kāsūm'u sana getirdi" ve TC III, 271, 5-7'de geçen: i-na É^{II}-kà i-na Wa-ah-šu-ša-na lu KÙ.BABBAR^{PI} lu KÙ.GI^{SI} lu kà-sà-tum ša ik-ri^I-bi^I-a, "Wahšūšana'da, senin evinde (bulunan) ister gümüş, ister altın, ister benim ikribum'um¹⁴ ile ilgili kāsūm'lar olsun..." şeklindeki ifadeler, kāsūm'ların, kullanım şeklini ortaya koymaktadır. CCT V, 35d, 1-2'de, kāsūm'un, yine hediye amaçlı kullanıldığına şahit olmaktayız. Belgede, 15 şeqel ağırlığındaki kāsūm'un, Aššur-malik adlı tüccara hediye olarak verildiği kayıtlıdır.¹⁵ Eski Asur toplumunda önemli bir yere sahip olduğu anlaşılan kāsūm'lar, yer yer zinet eşyaları ile birlikte geçmektedir. CCT I, 31b, 1-2'de gümüş ve tudittu "gerdanlık" ile, CCT III, 29, 27'de yine gerdanlıkla birlikte zikredilmektedir. İmdilum arşivine ait olan CCT V, 41b metninin 13-21. satırlarında ise, farklı ağırlıklarda ve gümüşten yapılmış kāsūm'ların, yüklü miktarlardaki altın ve gümüş ile birlikte İmdilum'a teslim edildiği belirtilmektedir. İlgili belgede, 26 şeqel ağırlığındaki

¹² Bu metin için bkz. Çeçen, S.-Hecker, K.; "ina mati-ka eblum Zu Einem Neunen Text zum Wegerecht in der Kültepe-Zeit", AOA I, Band 240, 1995, s.31 vd.

¹³ Amurru halkının tanrılarında biri olan İšhara, yeminlerin garantörü, hüküm ve kehanetlerin hanımı, halkın müşfik annesi ve geç dönem tabletlerde Kisura şehrinin kraliçesi ve aynı zamanda aşk ve savaş tanrıçası olarak gözükmektedir. Bkz. Şahin, H. A. ; Kültepe Metinlerinde Geçen Tanrı Adları, 1998, Basılmamış Doktora Tezi, s. 106 vd.

¹⁴ "adak parası" olarak değerlendirilen bu kelimenin, Kültepe belgelerindeki farklı kullanışları için bkz. Dercksen, J.G.; "The Silver of the Gods on Old Assyrian *ikribu*" *Archivum Anatolicum*, Sa. 3, Ankara, 1997, s. 75-101.; Veenhof, K.R.; "Some Social Effects of Old Assyrian Trade", *Trade in the Ancient Near East*, London, 1977, s. 114.

¹⁵ 15 GÍN kà-sú-um a-na A-šur-ma-lik a-na ni-qé-šu a-dí-in

kāsum'un *İmdīlum*'a, 55 ūeql ve 10 ūeql ağırlığındaki *kāsum*'ların *İmdīlum*'un kız kardeşi *İstar-başti*'ye ve 14 ūeql ağırlığındaki *kāsum*'un ise, *İmdīlum*'un karısı *şimat-Ařřur*'a gönderildiği kayıtlıdır.¹⁶ Bu belge, *kāsum*'ların ağırlıklarını belirtmesi açısından da önem arz etmektedir. Metinde geçen 55 ūeql'lik miktar, řu ana kadar tespit edilen en ağır *kāsum*'dur. Kt h/k 24, 7'de ise, 15 2/3 ūeql olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁷ Metinlerimizde, *kāsum*'ların genellikle gümüşten yapıldığına şahit olmaktadır. Kt n/k 549, 14-15 no'lu belgede de gümüşten yapılmış bir *kāsum*'un alınması söz konusudur.¹⁸ Buna karşılık, belgelerde, *amutum*¹⁹ ve *husarum*²⁰ gibi değerli maden ve taşlardan yapılmış *kāsum*'lardan da bahsedilmektedir. Kt n/k 32, 21-23'de geçen: lu i-na Ma-a-ma lu i-na K-ni-iř lu K.BABBAR lu K.GI lu k-s-tim řa K.AN, "*Mama ve Kaniř'teki gümüş olsun, altın olsun, amutum'dan yapılmış ksum'lar olsun*" ve *Kurub-İştar*'ın, *İmdīlum* ve *Přkn*'e yazmış olduğu TC II, 22 no'lu mektubun 16-17. satırlarında geçen: k-s-am řa hu-s-ri-im ku-<nu>-ki-a A-me-ta na-ř-a-ku-ni-ti, "*husarum'dan yapılmış ksum'u, kendi mührüm altında, Ameta size getirmektedir*" şeklindeki ifadeler, bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Diđer taraftan Kt t/k 76, 4-9'da ve KUG 25, 12 no'lu metinlerden, *kāsum*'ların tunçtan da yapıldığı anlaşılmaktadır.²¹ Kt c/k 1517, 11-13'de ise, 4 adet *kāsum*, iki adet *libbum* kabı ile birlikte zikredilmiştir.²²

¹⁶ 1/3 ma-na 6 GİN K.BABBAR k-s-um řa a-na İm-dı-lim 5/6 ma-na 5 GİN K.BABBAR ū řa 10 GİN k-s-um a-na ři-ma-at-A-řur 14 GİN K.BABBAR k-s-um a-na İştar-ba-ř-ti

¹⁷ k-s-am 15 2/3

¹⁸ K.BABBAR şa k-sı-im l-al- qı-a-ma

¹⁹ Kültepe belgelerine göre altından en az beş kat, gümüşten ise, doksan kat daha değerli olan bu maden hakkında değişik görüşler sunulmuştur. E. Bilgiç, Sumeroloji Araştırmaları I, s. 947'de bu konudaki fikirlerini aktararak, Lewy ve Peopel'in "saf kalay", Goetze'nin "demir" ve Landsberger'in "platin tekliflerini kabul etmemektedir. *Amutum*'un hangi maden olabileceği henüz anlaşılamamış, fakat bu madenin tüccarlar tarafından ticareti yapılması yasaklanan özel mallar arasında bulunduğu ve yerli sarayların bu maden üzerinde ticar tekele sahip olduğu bilinmektedir (Bkz. Çeçen, S.; "Kaniş-Krum'un Diğer Krum ve Wabartumlar'a K.AN (amatum) ile İlgili nemli Talimat Mektuplar", *Bulleten C. LXI*, Sa. 231'den *Ayrıbasım*, Ankara, 1997, s. 220.

²⁰ Kıymetli bir taş olan *husarum* için hematit (bkz. Lewy, J.; "Old Assyrian *Husarum* and Sanchunyatn's about Chusor", *İsrael Exploration Journal*, Sa. 5, Ohio 1955, s. 155, dp. 2.) ve lapis-lazulli olabileceği söylenmiştir (bkz. Balkan, K.-Landsberger, B.; "Asur Kralı İrişum'un Kültepe'de 1948'de Bulunan Kitabesi", *Bulleten XIV*, Sa. 54, Ankara, 1950, s. 185.; Veenhof, K.; *Aspects*..., s. 119).

²¹ Kt t/k 76: URUDU DIş ZABAR GAL ZABAR URUDU şa şa-du-i-şu URUDU zi-ra-tum; KUG 25: GAL ZABAR

²² 4 k-s-tum 2 li-bu

Libbum:

Libbum isimli kap hakkında ise, bir fikir beyan etmek mümkün olmamaktadır. Zira, “*kalp, iç, ruh, cesaret, yüreklilik, sır*” ve “*gizlilik*” gibi çok anlamlara sahip olan bu kelime, yalnızca bu metinde bir kap olarak geçmekte ve “*kalp şeklinde bir fincan*” olarak²³ değerlendirilmektedir.

Maslaqtum:

Yine sadece bu dönemde ve ICK II, 344, 2-3’de geçen bir başka kap da *maslaqtum*’dur. CAD M₁ s. 325b’de *salāqum* “*yemek pişirmek*” fiili ile alakalı olduğu düşünülerek, “*yemek pişirmek için kullanılan bir kap*” veya “*tencere*” anlamı verilmiştir. Ancak ilgili metinde “*sehpa*” veya “*ayak*” olarak değerlendirebileceğimiz *šapiltum*²⁴ kelimesi ile birlikte geçmesi²⁵, en azından *maslaqtum*’un, bir nevi sehpa ya da ayaklar üzerinde duran metal bir kap olduğu izlenimini ortaya koymaktadır.

Mašqaltum:

Metinlerimiz içerisinde yine aynı belgelerde adı geçen *mašqaltum*’un ise, 1 ile 3 litre arasında değişen kapasiteye sahip bir ölçü kabı olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu kap, ICK II, 344, 9-12’de, [1 ma-áš]-qá-al-tum ša 3 SĪLA 1 ma-áš-qá-al-tum ša 2 SĪLA, “*3 litrelik 1 mašqaltum (ve) 2 litrelik 1 mašqaltum*” ve Kt h/k 87, 7-8’de, maš-qal-tum ša 2 SĪLA maš-qal-tum ša 1 SĪLA, “*2 litrelik mašqaltum (ve) 1 litrelik mašqaltum*” şeklinde ifade edilirken, Kt c/k 1517, 10’da bazı mutfak aletleri ve kap kacakla birlikte 10 adet olarak zikredilmiştir.²⁶ *Mašqaltum*’u bu belgelerin haricinde, 1988 kazı döneminde ortaya çıkarılan ve *Pilah-İstar* adlı tüccarın arşivinde yer alan Kt 88/k 704b, 8’de de görüyoruz. *Pilah-İstar*’ın babası *Aššur-rē’ī*’ye olan borcun, onun ölümünden sonra ailesine ödenmesi ile ilgili bu mahkeme tutanağında, iki adet *mašqaltum* ile birlikte bir *qablītum*’un bedeli olan 4 mana gümüş, *Aššur-rē’ī*’nin oğlu *Mannum-*

²³ CAD L s. 167b. Metin hakkında bkz. Yukarıda n. 21.

²⁴ “*Bir objenin parçası, arta kalan, miktardan kalan*” gibi anlamları olan bu kelime için bkz. CAD Š₁, s. 451.; Balkan, K, a.g.e., s, 160.

²⁵ 2 ša-pi-il₅-ta-an ma-as-la’-aq-ta-an

²⁶ 10 ma-áš-qá-lá-tum

balum-Aššur'un hissesi olarak kayda geçirilmiştir.²⁷ Diğer taraftan, *mašqaltum*, kelime anlamı itibariyle, “(gümüşle) ödeme, ölçek” ve “bir ödemeyi erteleme” veya “geçici olarak durdurma” gibi anlamlara²⁸ da sahip olmakla birlikte, “kap” karşılığında kullanılan ilgili metinlerde, bu nesnenin hangi maddeden yapıldığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat bu kabın, genellikle bakırdan ve gümüşten yapıldığına şahit olduğumuz *qablūtum* ile birlikte geçmesi, bunun yanında yukarıda ifade edilen bedelin küçümsenmeyecek miktarda olması, *mašqaltum*'ların, değerli bir metalden yapılmış olmasını akla getirmektedir.

Qablūtum:

Bir diğer madenî kap olan *qablūtum* hakkında ise, bazı ip uçları edinebilmekteyiz. Esas itibariyle “orta, iç kısım” anlamının dışında “bir tür kutu” olarak da değerlendirilen²⁹ bu kabın ağırlığının, 10 Őeşel ile 1 mana arasında değiştiği anlaşılmaktadır. TMH 16, 1'de: 4 qá-áb-li-a-[tum] řa 1 ma-na.TA 3 řa ½ ma-na.TA 2 řa 10 GÍN.TA, “10 Őeşel, ½ ve 1 mana ağırlığında *qablūtum*, ve Kt m/k 1, 30'da: 2 qá-áb-li-a-tim řa ½ ma-na.TA, “1'er mana'lık 4, ½ řer mana'lık 3, 10'ar Őeşel'lik 2 *qablūtum*” şeklinde geğerken, BIN IV, 90, 9 no'lu *Lamařama* adlı tucçarın *Puřukēn* ve *Maza*'ya yazmış olduğu mektubun 9-12. satırlarında, 7 adeti gümüş ve 2 adeti de bakırdan yapılmış 9 *qablūtum*'u, *samālu* olarak adlandırılan kaplar ve *taskarinnu* “aęaę sandık” ile birlikte görüyoruz.³⁰ Esas itibariyle hububat ticareti ile ilgili olan bu belgede, mektubu yazan şahıs, ayrıca bu kapların yanında tablet mahfazaları olan *tamalākum*, *şillianum* ve ayrıca bir de kepeğe hakkında bilgilerin kendisine ulaşmasını talep etmektedir. *Qablūtum*, KTS 47c, 18 ve bir mirası konu alan I 705, 5'³¹de yine *samālu* ile ve ayrıca, bazı taşlar ve emtia ile birlikte geğmektedir. Kelime, KTS 47c 18'de, 6 adet *qablūtum*, 1 değirmen taşı ve ayrıca 2 adet *samālu* ile zikredilirken³², I 705, 5'de,

²⁷ 4 ma-na KÙ.BABBAR řa řı-ta ma-áš-qf-il₅-tē-en qá-áb-li-tim [] qá⁷-sú Ma-nu-um-ba-lu-um-A-řur DUMU A-řur-SIPA řa-bu

²⁸ Bkz. AHw, s. 628b; CAD M₁, s. 382a.

²⁹ Bkz. CAD, Q, s.3b.

³⁰ a-şa-bi-şu qá-áb-li-a-tum şa KÙ.BABBAR řı-ta qá-áb-li-a-tum şa URUDU 11 sà-ma-lá-tum iç-tē-en₆ ta-az-kà-ri-num

³¹ Bu metin için bkz. Hecker, K-G. Kryszat-L. Matouř, *Kappadoksische Keilschriftafeln aus den Sammlungen der Karlsuniversität*, Prag, 1998, s. 278 vd.

³² 1 áb-nam sú-am ú 6 qá-áb-li-a-tim ú 2 sà-ma-lá-tim

hizmetçiler, mobilya, masa, *mazlagum* “üçlü çatalı olan mızrak veya çatal”, *şugarriā’um* “hukukî davalarda sembol olarak kullanılan metal alet” ve deri ile birlikte, mirastan kalan mallar arasında sayılmıştır.³³ Söz konusu kabı, CCT II, 17b, 7’de yine bir taş ile birlikte görüyorken³⁴, *Aššur-lamassi*’nin *Wahšuşana*’dan yazdığı CCT IV 19b no’lu mektubun 7-14. satırlarında, babasına ait *qablītum*’un ve ayrıca, kazan ile kepeçenin ipotekten kurtarılarak, kendisine gönderilmesine dair bilgiler edinmekteyiz.³⁵ TC III, 107, 13’de ise, bir *qablītum*’un kirasının 2 mana (bakır) olduğu ifade edilmektedir.³⁶ Kt m/k 86, 31’de ise, 2 adet *qablītum*’un, bazı kumaşlar ve *musārum* “kuşak” ile birlikte, metni yazan şahsa gönderilmesi talep edilmiştir.³⁷ Bu belgelerin haricinde, 88/k 277, 1-6’da gümüşten yapılmış 2 adet *qablītum* ile birlikte, birer adet *tamalākum*, *mašqaltum* ve *sappum*’un, *Elimia*’nın oğlu *Ennum-Aššur*’a bırakıldığı vurgulanmaktadır.³⁸ 88/k 455 no’lu metinden ise, *Pilah-İštar*’ın kardeşi *Šū-zuzu*’ya ait toplam 17 şeqel gümüşün ve bir bakır *qablītum*’un haczedildiği anlaşılmaktadır.³⁹ Netice itibariyle, *qablītum*’ların, ebat olarak fazla büyük olmadıkları ancak, bir evde veya firmada olması gereken önemli bir eşya veya emtia olduğu anlaşılmaktadır.

Ruqqum:

Orta ve Yeni Asur belgelerinde ve Kültepe tabletleri içerisinde yalnızca Kt n/k 794, 33’de geçen, “metal bir kase” veya “tas” şeklinde tanımı yapılan⁴⁰ *ruqqum* isimli kap hakkında da yeterli bilgiye sahip değiliz. Ancak, bu kabın, daha önce de temas ettiğimiz üzere, *kāsum* ile birlikte kullanılması, en azından, törensel bir içki kabı olabileceği ihtimalini ortaya koymaktadır.

³³ i-na šī-ma-tim ša a-bi-ni É ša a-bi-ni É ša Kà-ni-iš šú-ub-ru-um ù ú-tù-up-tum i-a-um lu qá-áb-li-tum lu pá-šu-ru lu ma-az-lu-gu₅ lu šu-ga-ri-a-ú lu sà-ma-lá-tum lu maš-ku

³⁴ lu qá-áb-li-a-tum lu sú-um

³⁵ qá-áb-li-tám ša a-bi-ni sí-ra-am ù it-qú-ra-am pu-tù-ur

³⁶ 2 ma-na ig-ri qá-áb-li-a-tí-kà

³⁷ TÚG Hl.A / sà-hi-ir-tam ú mu-sà-ra-am 2 qá-ab-li-a-*<*tim*>* šé-bi₄-lam

³⁸ tıp-pí ta-ma-la-ki-im ku-nu-ki-a maš-qal-tum-ú sa-pu-um ša ah-du-um ší-ta qá-áb-li-tum qá-áb-li-a-tum ša KÙ.BABBAR

³⁹ 88/k 704a-b ve 88/k 455 no’lu metinler için bkz. Gökçek, L. G; Koloni Devri Anadolu’unda Faaliyet Gösteren Asurlu Tüccar Aileler, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2003, s. 122 vd.

⁴⁰ Bkz. Çeçen, S.-Hecker, K, a.g.e. s. 40; AHw, s. 995a.

Rtbum:

Kültepe metinleri içerisinde yalnız tek bir yerde tespit edilen bir diğer kap da *rtbum*'dur. Sumerce metinlerde DUG. DAL. GAL. şeklinde geçen bu kap⁴¹, Kt c/k 1517, 1 de: 1 ri-bu-um, “1 adet *rtbum*” ifadesiyle kaydedilmiştir.

Samālum:

Metinlerimizde *samālum* olarak ifade edilen kaplar hakkında da, yine net yorumların yapılması mümkün olmamaktadır. Bu kab, yukarıda da ele aldığımız BIN IV, 90, 12; I 705, 8 ve KTS 47c, 19'da görüleceği üzere, genellikle *qablītum* ile birlikte geçmektedir. BIN 90 IV, 12'de geçen 11 adet *samālum* kabı, sayı olarak şimdiye kadar en fazla olanıdır. Bu metinlerin haricinde *samālum*, *Lamassi*'nin, kocası *Pūšūkēn*'e yazmış olduğu kumaş ticareti ile ilgili CCT III, 20, 13'de, *supannum* kabı, kepçe ve *šibatu* ile birlikte⁴², RA 60, 103, 4'de, mühürlü *tamalākum*, *taskarinnu* “ağaç sandık” ve eşeklere yüklenen mahfazalardan olan *eliatum* ile birlikte 2 adet⁴³, RA 81, 71, 36'da yine *supannum* kabı ve *kittu* “sehpa” ile birlikte 2 adet⁴⁴ ve hayli kırık olan KTP 11, 13'de yine 2 adet olarak ifade edilmiştir.⁴⁵

Sappum:

İlgili lügatlerde “metal bir obje” ya da “kap” anlamı verilirken⁴⁶, *sappum* için Dercksen, “metal kâse” demiştir.⁴⁷ Metinlerimizde, bu kabın farklı kelimelerle tasvir edildiğine şahit olmaktadır. ICK II, 344, 14, Kt c/k 1517, 5-6 ve Kt h/k 87, 14'de *misārum* kelimesi ile,⁴⁸ yine Kt c/k 1517, 4-5 ve Kt h/k 87, 19-20'de *šahṭum* kelimesi ile birlikte geçmektedir.⁴⁹ Eski Babil Dönemi

⁴¹ Bkz. CAD R, s. 323.

⁴² 1 sú-pá-nam ša KÚ.BABBAR DUMU ĩ-bi-su-a ub-lam sà-ma-lá-tim it-gu₅-ra-tim ú ší-ba-tim ub-lu-nim

⁴³ [x ta-m]a-lá-ku ša [up-pè-e [ha-ru-m]u-tim 2 sà-ma-lá-tum [ša ta-a]z-kà-ri-nim [x e-l]i-a-tum

⁴⁴ 1 sú-pá-num 1 ki-ta-um 2 sà-ma-lá-an1 sú-pá-num 1 ki-ta-um 2 sà-ma-lá-an

⁴⁵ ší-ta sà-ma-l[á-tim.....]

⁴⁶ Bkz. AHw, s. 1027a-b; CAD S, s. 166b.

⁴⁷ Bkz. Dercksen, J.Ga.g.e.,s. 239.

⁴⁸ ICK II, 344, 14; 15 sà-pu ša mu-sà-ri; Kt c/k 1517, 5-6; 17 sà-pu-ú ša mu-sà-ri; Kt h/k 87,13; 6 sà-pu-ú ša mu-sà-ri

⁴⁹ Kt c/k 1517, 4-5; 10 sà-pu-ú ša-ah-tù-tum; Kt h/k 87, 19-20; 3 sà-pu-ú ša-ah-tù-tum

vesikalarında da kullanılan *misārūm* kelimesine, “*kemer, kuşak*” ve “*kapı üzerine yapılan süsleme*” anlamları verilmiştir.⁵⁰ *Šaḥṭum* ise, *šahāṭum* “*çıkarmak, soyamak*” fiilinden türetilmiş olmalıdır. Dolayısıyla, *sappum ša musāri*’yi “*kuşaklı sappum*” ve *sappum ša šaḥṭim*’i de “*kuşaksız sappum*” şeklinde tanımlamak gerekmektedir. Fakat burada kullanılan “*kuşak*” kelimesi ile, herhalde, söz konusu kaplarda “*kuşak çekmek suretiyle yapılan süslemeler*” olduğu anlatılmak istenmiştir. Bu arada Kt h/k 87, 6 no’lu metnin 11. satırında yer alan 18 *šahāṭum* ifadesinden sonra, metni çeviren müellif tarafından kırık olarak gösterilen 12. satırı bu bilgilerin doğrultusunda, *sappum* olarak tamamlamak mümkündür. Diğer taraftan, *sappum* kabını, *huburru* kabıyla ilgili olarak yukarıda kısmen değindiğimiz üzere, Kt h/k 87, 6, 4’de *šapiltum* “*sehpa, ayak*” ve 9-10’da *našbatum* “*kulp*” kelimesi ile birlikte görüyoruz. Bu belgelerden farklı olarak, *İštar-lamassi*’nin *Aššur-šamši*’ye yazmış olduğu Kt a/k 479b, 25’de, miktarı belirtilmeyen bakır ve *sappum*’lar söz konusu edilmiştir.⁵¹ Netice itibarıyla, *sappum* adlı kapların, kulplu veya ayaklı olabileceği, bunun yanında süsleme maksadıyla bir kuşak çekildiği veya sade olarak imal edildiği anlaşılmaktadır. Fakat bu kabın ne kadar kapasiteye sahip olduğunu şimdiki bilgilerimize göre tespit etmek mümkün olmamaktadır. Ancak, dikkat edileceği üzere, ilgili metinlerde, bu kabın sayıca fazla olarak zikredilmesi, *sappum*’ların, çok fazla bir hacme sahip olamayacaklarını veya günlük hayatta sıkça kullanıldığını akla getirmektedir.

Supannum:

Sadece bu dönemde tespit edilen bir başka kap da *supannum*’dur. CAD S, 391b’de “*bir çeşit kutu*” ve AHw, s. 1060a’da “*bronz veya “gümüş kap” karşılıkları verilen bu nesne hakkında, kap tanımlamasının haricinde “bıçak, kama, hançer, süzgeç” veya “bir mutfak malzemesi” şeklinde yorumlar da bulunmaktadır.*⁵² Veenhof ise, *supannum*’un, bilhassa kadınlar için Anadolu’dan Asur’a

⁵⁰ Bkz. CAD M₂, s. 110b vd.

⁵¹ URUDU ù sà-pè-e

⁵² Bkz. Bilgiç, E.-Bayram, S.; *Ankara Kültepe Tabletleri II*, Ankara, 1995, s. 95.; Larsen, M. T.; *Old Assyrian Caravan Procedures*, Nederlands Historisch-Archaeologisch Instituut, İstanbul, 1967, s. 53.; Garelli, P.; *Les Assyriens en Cappadoce*, Paris, 1963, s. 266.; Salonen, A.; *Die Hausgeräte Der Alten Mesopotamier*, Helsinki, 1962, s. 32 vd.

gönderilen hediyelerden veya ev malzemelerinden biri olduğunu ifade ederek, bunun “*bir nevi kâse*” olduğunu iddia etmektedir.⁵³ Genellikle bronzdan yapıldığına şahit olduğumuz *supannum*, ATHE 12, 15’de, tanımı yapılamayan fakat gümüşten yapıldığı anlaşılan *katappum* ve *habaštum*⁵⁴ ile birlikte geçmektedir.⁵⁵ *Pūšūkēn*’in, karısı *Lamassi*’ye kumaşların bedeli ve kan parasının gönderilmesi hususunda yazmış olduğu CCT II, 36a’da, bronzdan yapılmış iki *supannum*’un, *mašqaltum* kabı ile birlikte kendisine gönderildiği anlaşılmaktadır.⁵⁶ Bu karı koca arasındaki bir diğer yazışma olan CCT III, 20, 5-7’de de, *supannum*’ların bronzdan yapıldığını görüyoruz. *Lamassi*, *Pūšūkēn*’e kumaşlar hakkında göndermiş olduğu bu mektubunda, bronzdan yapılmış 2 *supannum*’un ve ayrıca bir kepçe ile birlikte yine bronz bir *supannum*’un kendisine ulaştığı haberlerini iletmektedir.⁵⁷ Kt m/k 1, 27-31’de ise, her biri 2 mana ağırlığında olan 2 adet bronz *supannum*, *qablūtum* ve *ahuzzatu*⁵⁸ ile birlikte geçmektedir.⁵⁹ OIP 27, 59, 39-40’da da, *supannum*’ların 2’şer mana ağırlıkta oldukları görülmektedir.⁶⁰ CCT V, 40b, 7-8’de ise, bir gümüş *supannum*’un, 5/6 mana ağırlığında olduğu anlaşılmaktadır.⁶¹ Bir başka ifadeyle, bu belgelere göre *supannum*’ların yaklaşık 0.5 l ile kg. arasında bir ağırlıkta olduğu anlaşılmaktadır. Bu ağırlıklar, *supannum*’un, “*kama*” ya da “*bıçak*” olmasından ziyade Veenhof’un iddia ettiği üzere, daha çok “*bir tür kâse*” olduğunu düşündürmektedir. Bu belgelerin haricinde Kt n/k 567 ve BIN VI, 147 no’lu metinlerde *supannum* hakkında bazı bilgiler edinmekteyiz. Kt n/k 567, 16 ‘da, ¼ şeqel gümüş, *supannum*’un bedeli olarak karşımıza çıkmaktadır.⁶² BIN VI, 147, 2-8’de ise, gümüşten yapılmış bir *supannum*’un, 8 adet

⁵³ Bkz. *Aspects*, s. 122.

⁵⁴ Lügatlerde metal bir nesne olarak tanımlanan bu kelime, Salonen’in eserinde “*kılıçlar veya kamalar için kılıf*” olarak değerlendirilmiştir. Bkz. Salonen, A., a.g.e. s. 41.

⁵⁵ *sú-pá-nam ha-ba-áš-tám ú kà-ta-pá-am ša KÙ.BABBAR*

⁵⁶ *2 sú-pá-na-an ša ZABAR 13 e-x [x ma]-na maš-qal-tim*

⁵⁷ *2 sú-pá-ni ša ZABAR DAN-A-šūr ub-lam 1 sú-pá-nam ša ZABAR ú it-gu₅-ra-am ša ZABAR I-a-šar ub-lam*

⁵⁸ Kültepe metinleri içerisinde yalnızca bu belgede geçen *ahuzzatu* kelimesi, aile reisi ve ev halkı arasındaki ilişkiyi koruduğuna inanılan bir evlilik hediyesi olarak değerlendirilmektedir. Bkz. CAD A, s. 217a.

⁵⁹ *2 sú-pá-nu ša 2 MA NA. TA. ša ZABAR 2 qá-áb-li-a-tim ša ½ MA.NA.TA a-hu-za-tim 2 qa-áb-li-a-tim ša 2 MA NA.TA 1 a-hu-za-at*

⁶⁰ *sú-pá-ni ša 2 MA NA.TA*

⁶¹ *1 sú-pá-num 5/6 MA.NA KÙ.BABBAR*

⁶² *[sú-pá-n]am ša a-na ¼ GÍN*

tamalākum kabı ile birlikte, *Īnā* ve *Tāb-Aššur* adlı tüccarlar tarafından, *Pilah-Īštar*'ın oğlu *Aššur-tukulti*'ye teslim edildiği belirtilmiştir.⁶³

Şuršuppum:

Bir diğer mahfaza olan *şuršuppum* ise, başlıca lügatlerimizde “*meme şeklinde tümsekli veya hörgüçlü bir kap*” olarak açıklanmıştır.⁶⁴ III. Ur dönemi vesikalarında da geçen bu kap, ICK II, 344,1'de: 3 şú-ur-şú-pá-tum, “3 adet *şuršuppum*“, Kt c/k 1517,3'de: 2 şú-ur-şú-pá-am, “2 adet *şuršuppum*” ve Kt h/k 87, 6,5'de: 2 şú-ur-şú-pá-tum “2 adet *şuršuppum*” şeklinde geçmektedir. Dercksen, bu kabın, bronzdan yapıldığına işaret etmektedir.⁶⁵ Fakat *şuršuppum* hakkında, daha fazla bilgi veren belgeye şu ana kadar rastlamış değiliz.

Šāhum:

Šāhum'a ise, AHW'de “*çanak, kâse*” karşılıkları verilirken⁶⁶, CAD'de yiyecek ve içecek maksadıyla kullanılan bir kap olduğu ve genellikle madenden yapıldığı belirtilmektedir.⁶⁷ Bu kabı, daha çok Eski Babil, Mari, Elam ve III. Ur dönemi belgelerinden tanıyoruz. Sumerce metinlerde ZA.HUM şeklinde geçen, bakır, bronz ve gümüşten yapıldığını öğrendiğimiz *šāhum*'ların, çok nadiren de olsa ahşaptan da yapıldığına şahit olmaktayız.⁶⁸ Bir başka belgede ise, 30 adet *šāhum* kabı ile yağ taşındığını öğrenmekteyiz.⁶⁹

Eski Babil metinlerinden UET 5, 117'den ise, bu kabın kapasitesinin 2 litre olduğu anlaşılmaktadır.⁷⁰ Metinlerimiz içerisinde ise, yine aynı belgeler olan ICK II, 344, 16'da: 3 ša-ha-tim, “3 adet *šāhum*”, Kt c/k 1517, 9'da: 6 ša-ha-tum “6 adet *šāhum*” ve Kt h/k 87,

⁶³ a-na 8 ta-ma-lá-ki ša [up-pê-[e] ù sú-pá-nam ša KÙ.BABBAR ú-šé-ší-ú-nim-ma I-na-a ú DU₁₀-A-šür ta-ma-lá-ki ú sú-pá-nam a-na A-šür-tú-kul-tí DUMU Pi-la-ah-Īštar [ip]-qí-du

⁶⁴ AHW s. 1115 a'da “*Behälter mit Höckern*” ve CAD ş, 261 a'da “*a container provided with the teat-shaped protuberances*” olarak tarif edilmiştir.

⁶⁵ Bkz. J.G. Dercksen, a.g.e., s. 240.

⁶⁶ Bkz. s. 1132 b vd.

⁶⁷ Bkz. Š II, s. 105 b.

⁶⁸ ITT (Inventaire des tablettes de Tello) 5, 6854: GIŠ ZA.HUM

⁶⁹ ITT 2, 892: 30 DUG ZA.HUM Ī

⁷⁰ 1 ša-hu-um 2 ŠĪLA

11'de: 18 ša-ha-tum,"18 adet šāhum" şeklinde olmak üzere üç yerde tespit edilmiştir.

Šakirrum:

Ah-šallim'in *Aššur-rē-ī*'ye yazmış olduğu ve çeşitli miktardaki altın ve gümüşün bazı şahıslara taksimi ile ilgili Kt 87/k 386, 44-47 no'lu mektubunda, *šakirrum* olarak adlandırılan ve "yayı" ⁷¹ şeklinde tanımlı yapılan bir diğer kap ismi ile karlılaşmaktayız. İlgili metinde, "kazan" olarak tanımlı yapılan *zirum* isimli bir kapla birlikte geçen *zirum*'ların bir šeqel altın değerinde olduğu, *šakirrum*'ların ise, tanesinin 2 šeqel gümüş olduğu ifade edilmiştir. ⁷² Ancak, *šakirrum* olarak kayda geçen bu kap, Kültepe metinleri içerisinde yalnızca bu belgede geçmektedir.

Šannum:

Bir diğer metal kapta *šannum*'dur. Metinlerimizden, *šannum*'un bedeli ve ağırlıkları konusunda bazı bilgiler edinebilmekteyiz. Meselâ TMH 17a, 1-3'de 25 ¼ šeqel (gümüşün), 19 mana ağırlığındaki *šannum* için ödendiği belirtilmektedir. ⁷³ *Pūšūkēn*'in kumaş ticareti vesilesiyle bir takım harcamalarının ele alındığı AnOr 6, 15, 22-23'de ise ⁷⁴, 1 *šannum* için 47 2/3 šeqel gümüş verilmiştir. ⁷⁵ Kt n/k 172, 15'de, bu kap, 23 mana ağırlığında görülmektedir. ⁷⁶ Kt 91/k 347, 7-8 no'lu belgede ise, bronzdan yapılmış bir *šannum*'un pazarlanması söz konusudur. ⁷⁷ Bu metinlerin haricinde, KTS 33a, 18-22'de, *šannum*'un, *Kaniš*'li veya *Wahšušana*'lılara kiraya verilmesi söz konusu edilirken ⁷⁸, *Aššur-malik* adlı tüccarın *Pūšūkēn*, *İküppi-Aššur* ve *Kulumā* adlı tüccarlara yazmış olduğu VS 26, 18,8-10 no'lu mektupta, *šannumlar*'ın, *İhwedaku* adlı

⁷¹ Bkz. CAD. Š/1, s. 167a-b.

⁷² 1 GÍN KÙ.GÍ zi-ru-tum 2 GÍN ša-ki-ru-tum ša KÙ.BABBAR5 ša-ki-ru-a-tim 10 GÍN

⁷³ 1/3 ma-na 5 ¼ GÍN ší-im ša-nim ša 20 LÁ 1 ma-na

⁷⁴ Bu metin için bkz. Larsen, M.T.; *The Old Assyrian City-State And Its Colonies*, Copenhagen, 1976, s. 270.

⁷⁵ 2/3 ma-na 7 2/3 GÍN ší-im ša-nim āš-qúl

⁷⁶ 23 ma-na ša-nu-um

⁷⁷ ša-na-tim sí-pá-ri

⁷⁸ ša-na-am lu a-na Wa-ah-šu-ša-na-i-e lu a-na Kā-ni-ší-e a-na ig-ri dí-na-ší-ma lu-ub-lu-ni-ší

şahsa teslim edilmesi istenmiştir.⁷⁹ Bu bilgilerden, *šannum*'ların, yaklaşık 10-12 kg. ağırlığında ve hatırı sayılır bir bedelde oldukları anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, mevcut lügatlerde “*metal kap*” olarak tanımlanan *šannum*'a, Dercksen, “*çaydanlık, tencere ve kazan*” anlamında kullanılan “*kettle*” karşılığı vermiştir. Bizce de, *šannum*'ların, “*bir tür kazan*” şeklinde karşılanması daha mantıklı görülmektedir.

Zirum:

Yine kazan olarak değerlendirebileceğimiz bir başka kap da, *sirum* telaffuzu ile de kayda geçen *zirum*'dur. Nitekim, adı geçen metinlerde bu kabın ağırlıkları, yaklaşık 7.5 kg. ile 29 kg. arasında değiştiği görülmektedir. Örneğin, Kt 91/k 194, 5'de *zirum*'u 15 mana⁸⁰, CCT IV, 20a, 10-11'de 20 mana⁸¹, CCT III, 18b,4'de yine 20 mana⁸², Kt h/k 87, 26-28'de 3 adet olmak üzere 30'ar mana⁸³, Kt n/k 228, 24-27'da 30 veya 40 mana⁸⁴ ve Kt n/k 812, 15-16'da 57 2/3 mana ağırlığında görmekteyiz.⁸⁵ Kt t/k 76, 4-7 ve Kt 89/k 369, 27-28 no'lu metinler ise, *zirum*'ların bakır veya bronzdan yapılmış olduklarını açıkça ortaya koymaktadır.⁸⁶ Ayrıca, yukarıda *šakirrum* kabı bahsinde ele aldığımız belgede, ağırlıklarını bilemediğimiz *zirum*'ların, birer şeşel altın üzerinden ticaretinin yapıldığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan CCT III, 18b, 4-6'da geçen; zi-ra-am iṣ-tù 20 ma-na ú ša-áp-li-iṣ ša Ma-ma, “20 mana veya daha az Mama sitili zirum'u” ifadelerinden, *zirum* imalatında, bölgesel farklılıklar olduğunu anlamaktayız. Bu belgelerin haricinde, CCT IV, 19b, 8'de, *zirum*, *qablūtum* ve kepçe ile birlikte geçerken⁸⁷, KTBI 5, 17'de haciz edilen bir mal olarak görülmektedir.⁸⁸ Fakat CCT V, 14b no'lu belge, *zirum* hakkında biraz daha farklı bir yorumun yapılmasına imkân vermektedir. Nitekim, metnin 2-9. satırlarında; lu KÙ.BABBAR lu KÙ.GI lu AN.NA lu URUDU lu GEMÉ lu IR lu TÚG. HIA lu sí-ru-um lu ú-tù-ub-tù-um lu sí-pá-ru lu ṭup-pu-ú ha-ru-mu-tum ša hu-bu-

⁷⁹ ša-na-tim a-na Í-lí-we-da-ku pi-iq-da-ma

⁸⁰ zi-ra-am ša 15 ma-na

⁸¹ 1 zi-ru ša 20 ma-na

⁸² zi-ra-am iṣ-tù 20 ma-na

⁸³ 3 zi-ra-tum ša 30 ma-na. TA

⁸⁴ ...zi-ra-am ša 30 ma-na ù-ul 40 ma-na

⁸⁵ zi-ra-am ša 1 GÚ LÁ 2 1/3 ma-na

⁸⁶ Kt t/k 76, 7, zi-ra-tum URUDU; Kt 89/k 369, 27-28, 1 zi-ra-[am] ša ZABAR

⁸⁷ qá-áb-li-tám ša a-bi-ni z-ra-am ù it-qú-ra-am

⁸⁸ sí-ra-tim ša qá-téšak-na-at-ni

lim şa DU₁₀- ŝí-lá-A-ŝur mî-ma i-na li-bi₄-a la i-şu-ú, “*ister gümüş, ister altın, ister kalay, ister bakır, ister kadın ve erkek köle, ister kumaşlar, ister zirum, ister mobilya, ister bronz, isterse, Tab-ŝilla-Aŝŝur’un borçlu olan zarflı tabletleri olsun, bütün bunlar bende değildir*” şeklindeki ifadeler, *zirum*’u, bir firmada bulunması gereken vazgeçilmez bir emtia olarak göstermektedir. Bu ifadelerden *zirum*’un, sıradan bir ev eşyası olmadığı, maddi değerinden ziyade, bir firmanın veya bir Asur ailesinin, toplumdaki statüsünü belirleyici bir yönü olduğu söylenebilir.

Zurŝum:

Sadece Mari metinlerinde geçen ve CAD, Z, s. 167a’da ve AHw s. 1115a’da *ŝurŝum* ifadesiyle “*bir çeşit metal kap*” olarak değerlendirilen bir diğer kap ta *zurŝum*’dur. Yine ICK II, 344, 17, Kt c/k 1517, 14 ve Kt h/k 87, 6, 16’da geçmesi itibarıyla, bir mutfak malzemesi olarak değerlendirebileceğimiz bu kaba başka metinlerde rastlamış değiliz. *Zurŝum*, ICK II, 344’de: 2 zu-ur-şa-[an], “*2 adet zurŝum*” Kt c/k 1517’de: 3 zu-ur-şa-tum “*3 adet zurŝum*” ve Kt h/k 87, 6’da yine: 2 zu-ur-şa-tum, “*2 adet zurŝum*” şeklinde ifade edilmişlerdir.

Görüldüğü üzere, Asurluların, günlük hayatta kullanmış oldukları bu tür kaplar için, hayli geniş bir terminolojiye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Metinlerin ticarî muhtevalı olması nedeniyle, yukarıda zikredilen kapların bir çoğunun da, metalden yapılmış olması çok doğaldır. Ancak, ticareti yapılmayan veya nadiren satışı olan kil kapların da, ayrıca isimlendirilmiş olması kuvvetli ihtimaldir.

Abstract

As it is known, pots become one of the most important needs of humanity. Pots in prehistoric term played a role to identify different cultures because of their technical and structural characteristics. Even in historical era, pots are started to investigate in detail and their role in history. In this study, eating and drinking pots mentioned in Kultepe texts are explained and criticised.